

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

Titulus IV. De Clericis non residentibus in Ecclesia, vel Præbenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

TITULUS IV.

De Clericis non residentibus in Ecclesia,
vel Præbenda.

INter alias Clericorum obligationes locum haud postremum occupat obligatio residendi in loco beneficii. Ad quam residentiam quomodo, & quinam obligentur Clerici, quinam, & ex quibus causis excusentur, & quæ poenæ in non residentes à SS. Canonibus decretæ sint, in præsentî Titulo traditur.

§. I.

Quid, & quotuplex sit residentia Clericorum? Et quo tempore de eadem Canones condi cœperint?

S U M M A R I A.

1. Residentia quo sensu hic accipiatur? 2. Est alia vera, alia ficta. 3. Primus Canon de ea condi cœpit in Concilio Nicæno, qui subinde per alia Concilia subsequentiâ innovatus fuit. 4. Quomodo residentia Clericorum negligi cœperit? 5. Contra hanc legem maxime tempore Concilii Tridentini à Clericis peccatum fuit. 6. Per PP. Concilii rursus residentia Clericis imposta.

Residentia ad mentem SS. Canonum, & Concilii Tridentini non dicit nudam præsentiam, & personalem commorationem in loco beneficii, sed accipienda est cum effectu, id est, ut Clericus Ecclesiæ, in qua degit, etiam in Divinis deserviat. *cap. 4. b.t.* Nam residentia, ait Fagnanus *ad cap. 32. de Præbend. num. 24.* debet esse laboriosa, non desidiofa; quia beneficia ad Divinum cultum, & Ecclesiastica munia ritè obcunda instituta sunt. *cap. penult. b.t. Van-Espen. J.E.V. Part. 1. tit. 7. cap. 9. num. 3.*

Residentia alia est vera, alia ficta. 2
Vera est, quando Clericus in loco beneficii verè, & realiter præsens existit, eidemque per se ipsum, non per substitutum deservit. Ficta dicitur, quando beneficiatus à loco sui beneficii quidem abest, *fictione juris* tamen pro præsentente habetur in ordine ad lucrandos fructus suæ præbendæ, vel distributiones quotidianas. Barbofa *ad Rubr. b.t. num. 9.* Magnif. P. König *b.t. n. 2.*

Ante tempora Concilii Nicæni non extat Canon, qui Clericis residendi necessitatem imponeret, sed in hac de-

N 2

num

num œcumenica synodo decretum fuit, *Can. 16. ut, quicumque temerè, aut periculosè, neque timorem DEI præ oculis habentes, nec agnoscetes Ecclesiasticam regulam, discedunt ab Ecclesia, Presbyteri, aut Diaconi, vel quicumque sub regula prorsus existunt, hi nequaquam debent in aliam Ecclesiam recipi, sed omnem necessitatem convenit ipsis imponi, ut ad suas paræcias revertantur. Quod si non fecerint, oportet eos communionem privari.* Quam legem deinceps instaurârunt PP. Concil. *Chalced. Antioch. Sardicens.* & aliorum subsequentium. Neque tamen quisquam existimet, hanc residendi necessitatem à *dd. Concil. primitus* lege lata fuisse introductam, verùm eo fine id factum esse, scribit Thomassin. *de vet. & nov. Eccles. discipl. Part. 2. lib. 3. cap. 30. num. 1.* ut hanc necessitatem, longè sanctissimam, antiquissimam, & indubitatissimam Clericis, interposita quoque sua auctoritate, firmis inculcarent. Ecce enim unquam, nisi valde excordi in mentem venit, dubitare, & quærere, an pastor pascendo gregi adesse, & insistere debeat?

4 Verùm adultiore facta Ecclesia remissior fieri cœpit Clericorum residentia. Primis Sæculis, scribit Claudius Fleury *in Inst. Jur. Eccles. Part. 2. cap. 28.* „ Clerici omnes titulis suis, veluti cardinibus fixi, firmique adhærebant, „ sed ex quo Clerici ordinari cœperunt „ sine titulo, vagabundorum numerus „ mirè excrevit. Deinde beneficiorum „ pluralitas necessariæ residentia negle- „ ctum involvit, & quæ avaritia benefi- „ cia multiplicavit, eadem servitium „ Ecclesiæ súsque deque habuit, lucro „ unice dedita. Unde legimus, Epi- „ scopos, & Clericos multis beneficiis

„ ornatos, procul Ecclesia omne ævum „ in aulis Principum, vel quocunque „ aut negotiis, aut voluptatibus suis „ traherentur, exegisse. Idipsum fermè conqueritur de sui temporis Episcopis S. Cyprianus *Tract. de lapsis* scribens: *Episcopi plurimi, quos & oruamento esse oportet ceteris, & exemplo, Divina procuratione contempta, procuratores rerum secularium fieri, derelicta cathedra, plebe deserta, per alienas provincias oberrantes, negotiationis questuose nundinas aucupari.* Huic malo subinde, quod latius ubique serpere cœpit, Concilia varia, variis in provinciis coacta, novis sanctionibus occurrere quidem studuerunt, sed fermè incassum, id quod exulceratus, fœdèque deturpatus sub tempora Concilii Tridentini Ecclesiæ status abundè patefecit. De quo Guilielmus de Prato Episcopus Cantuariensis in *Oratione ad PP. Concil. Trid. de Residentia Prælatorum* præter alia sic effatus est: *Quare mea quidem sententia non modo oportet, sed & necesse est, ut de residentia ista hic aliquid constitutur exactius, quàm in Concilio Lugdunensi, aut Lateranensi, aut ullo alio veterum Conciliorum fuerit unquam constitutum, & quam (cum bona venia dixerim) in decreto nobis oblato constitutur. Siquidem per tantam non residendi licentiam orbis gravissimum malum in dies latius serpit. Quis enim ignorat, hac captata occasione magna ex parte Hæreses esse natas, & auctas mirum in modum, indièsque magis, ac magis augeri? Nec videntur facturæ finem, donec hanc occasionem querentibus, occasionem amputaverimus. Quæ omnia non ignorat mundus; quare perquam difficile foret, ei amplius verba dare. Expectat itaque, & meritò expectat, ut non pul-*

pulebris verbis, ne dicam frigidis, sed ve ipsa tantus, & tam pestifer tollatur abusus, idque radicatus: & ut quilibet pastor cum suo grege cogatur residere, imò quilibet beneficiatus (modo ex ipso decenter vivere possit) in suo beneficio. Hæc præfatus Guilielmus de Prato, suggerens deinde Concilii PP. media, quibus turpiter neglecta, & intermissa Clericorum, ac Prælatorum residentia rursus restitui valeat. Quod ipsum etiam eodem tempore multis gemitibus exposuit PAULO III. cætus Cardinalium aliorumque Prælatorum ab eodem Pontifice ad morum emendationem, & reformationem curiæ collectus, prout legere est apud Natalem Alexandrum *Hystor. Eccles. Tom. 2. Secul. XV, & XVI.*

art. 16. num. 4. Tandem curâ & providentiâ PP. dicti Concilii auspiciatò evênit, ut ovibus restituerentur pastores, pastoribus animarum zelus, ipsi verò Ecclesiæ pristinus decor, & avita gloria redderetur, quanquam inficias ire nolim, secundas hodiedum curas hac in parte supervacaneas non fore, quia non credimus, ubivis locorum AUGUSTINOS, AMBROSIOS, ATHANASIOS, CYPRIANOS reperiri, qui gregi suo adeò agglutinati fuisse leguntur, ut vel per modicum temporis intervallum abesse, sibi Religioni ducerent. Videatur Thomassinus *lib. cit. cap. 30. num. 6. & seqq.* ubi dictorum Patrum hanc in rem sententias recitat.

§. II.

Quinam ad residentiam personalem obstringantur?

SUMMARI A.

7. Regulariter residere in beneficio tenentur Clerici omnes, cum primis verò Episcopi, & alii Prælati Majores. 8. Residentiam ab Episcopis nostratibus passim negligi, clamat Bœhmerus. 9. Purgantur ab hac labe, pessimè ipsis impacta. 10. Rursus insultat Bœhmerus tenerè quidem, non tamen sine omni fundamento. 11. Quod ex S. Bernardo ostenditur. 12. Omni tempore fuerunt boni, & mali Pastores in Ecclesia, erintque usque ad consummationem Seculi, quod S. Augustini testimonio comprobatur. 13. Ad residentiam personalem obstringuntur etiam Parochi, aliique beneficiati curati, nec non Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum Canonici. 14. An residentia Prælatorum sit Juris Divini, inter PP. Concilii ultro citroque acriter disputatum fuit. 15. Dicimus eam (uti & Parochorum, aliorumque Curatorum) in Thesi esse Juris Divini. 16. In hypothesis verò Juris positivi Ecclesiastici. 17. Quid de Abbatibus Commendatariis?

7. Quamquam de Jure comuni omnes Clerici ad residentiam personalem obstringantur, qui beneficium, quantumvis tenue, habent, ut constat ex *cap. 6. h. t. cap. 35. de Præbend.*

& notant Panormit. *hic num. 5. & Fagnan. ad cit. cap. 6. num. 2. & 18.* ex ratione, quod quodlibet beneficium detur propter officium *cap. ult. de Rescript. in 6.* hæc tamen residendi obligatio præpri-

N ;

mis

mis afficit Episcopos, aliósque Majores Ecclesiarum Prælatos. cap. 2. § 9. h. t. Concil. Trid. Sess. 6. de Reformat. cap. 1. Item Sess. 23. cap. 1. quia istis præcipuè dicitur: *Cognosce diligenter vultum pecoris tui, tuósque greges considera.* Prov. 27. v. 23. Ideò Concil. Trident. cit. Sess. 6. cap. 1. omnes Metropolitans, & Episcopos illis Apostoli verbis admonet: *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit sanguine suo.* Vigilent igitur Episcopi (ait) sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, Ministerium suum impleant. Nam, ut ait S. Augustinus Epist. 85. *Non est Episcopatus artificium transigende vitæ fallacis.* Nec credo Episcopale munus ex fide geri, si vicaria duntaxat opera exerceatur. Personali industria, ut nullibi magis, hic opus esse, disco ex eodem S. Augustino qui Severo Episcopo in hæc verba rescripsit: *Epist. 110. Mi frater, & tu, credo, quod noveris, quanta sint in manibus meis, quibus ob diversas caritas, quas nostra servitutis necessitas habet, vix mihi paucissima gutta temporis stillantur, quas aliis rebus si impendero, contra officium meum mihi facere videor.* Quamquam inficias ire nolim, posse quandoque, exigentibus rerum, & temporum circumstantiis, Episcopos alios in partem sollicitudinis advocare, & cum iis onera pastoralia partiri, ut infra n. 16. dicitur.

8 Sed hic audio Bœhmerum plenis buccis crepantem, & Episcopis nostris supinam in obeundo Pastoralis munere suo desidiam mordacissimo aculeo exprobrantem. Ita enim ille de Episcopis nostris §. 39. § seq. h. t. Episcopi, *quamvis presentes sint, adeò tamen rarè*

officia sacra, quæ munus eorum proprium constituere debebant, peragunt, ut vix residere videantur, nisi residentiam, ex sola corporis presentia estimare velis. - Probationem desideras, in promptu est. Conciones Episcoporum tam rare sunt, ut quasi avem albam videatur hodie videre Papam, aut Episcopum concionantem. Visitationes Episcoporum serè prorsus consenuerunt, imò tam rare sunt, ut, si quando audita fuerint, portentis, aut prodigii simile iudicatum fuerit: Sacramentorum administratio hodie abhorret à consuetudine Episcoporum quotidiana, & vix solennioribus festis ab iis peragitur. Omnia in Vicarios, Archi-Diaconos, Archi-Presbyteros, suffraganeosque translata, ipsisque interim adoretur magis curæ, cordique sunt. Et tamen, si primevum Episcoporum statum intuemur, hæc quotidiana eorum erat occupatio, hanc provinciam strenuè obibant. Id quod probat ex variis Conciliis, ut ex synodo Trullana cap. 19. Concilio Cabillonensi III. ex Concilio Carthagenensi IV. quod refert Gratianus cap. 6. dist. 88. & tandem sic concludit. *Judicet jam æquus lector, utrum residentia Episcoporum, Prælatorumque hodierna ad verbi Divini, Canonumque Ecclesiasticorum scita quadret. Et an non minus legitime agere, & planè non agere, ad paria reduci debeant?*

9 Ut infamiam hanc, quam Episcopis nostris aspergere Bœhmerus non dubitavit, abstergamus, & impostoris maledicentia castigetur, satis erit, demonstrasse, eum, dum audacter negat, Episcopos nostros officium suum facere, ne quidem intelligere, in quo ratio muneris pastoralis consistat. Pastorale igitur munus secundum SS. Canonum præscriptum iis requisitis instru-

structum esse oportet, ut oves prædicatione Verbi Divini erudiantur, boni exempli odore recreentur, & ad honorum operum sequelam excitentur, Sacramentorum administratione pacificentur, nutriantur, impinguentur. Spiritualia hæc pabula & salutis remedia, ut ne desint oviculis, si omnem curam, & sollicitudinem pastores impendant, dici non potest, eos suo officio deesse, & residentiam ipsorum fore otiosam. Jam verò esse hanc curam cordi nostris Episcopis, omnéque studium ab illis in id conferri, ut spiritualia salutis remedia ovibus sibi concreditiss affatim suppedientur, nemo quisquam nostrum inficiatur, & res ipsa loquitur. Habemus non proletariæ virtutis, & literaturæ præcones, qui è sacro suggestu fidei dogmata, morumque doctrinam magno spiritu collectæ concioni exponant. Sunt non tot, quin plures, qui in sacro pœnitentiæ tribunali conscientiæ vulnera opportunis remediis sanare collaborent. Alios videas ad pagos, & vicus excurrere, & ibidem teneræ, & rudi juventuti fidei rudimenta instillare. Ad Divina mysteria in Ecclesiis frequentanda, cum primis verò ad Evcharisticum epulum congrua animi dispositione sumendum, quibus non incitamentis fideles provocantur?

10 Ne quid dicam de Pastoralis illorum sollicitudine, quam adhibent in evellendis peccatorum zizaniis, in tollendis scandalis, in quem finem crebriores instituuntur Diocessuum visitationes, corrigenda corriguntur, & nec in Pastore, nec in ovibus impunis est culpa. Et quanquam hodie in grege nostro oves morbidas reperias, id vitio pastoris noli adscribere, quia pa-

storibus non *curatio*, sed *cura* est demandata, juxta præceptum Domini Luc. 10. *Curam illius habe.* Unde verum dixit quidam:

Non est in medico semper relevetur ut aeger.

Nam ipsius servatoris testimonio, *ne-cesse est, ut eveniant scandala*, & ut Bœhmerus quoque non diffitetur: vitia erunt, quamdiu homines. Hæc, & sexcenta alia pastoralis curæ, & vigilantia argumenta à nostris Episcopis quotidie proferri, & subditus grex experitur, & cæci quoque, id est, Hæretici vident. Unde non nisi per summam injuriam de nostris Episcopis Bœhmerus scripsit, ipsos officium suum negligere, non residere, sed in otio potius delitescere, & in utramque dormire aurem.

Sed ogganit adhuc Bœhmerus. Hæc munera Pastoralia, ait, ipsi Episcopi non per se exequentur, sed omnia hæc in Vicarios, Archi-Diaconos &c. rejiciunt, aliter, atque in primitiva Ecclesia ab Episcopis factum fuisse legimus, quippe qui eo animarum zelo flagrabant, ut Pastorale officium suum non Vicaria aliorum opera exercerent, sed hanc Provinciam ipsimet strenuè obirent.

Huic oppositioni non ausim fidem ex integro abjudicare; etenim hanc ipsam querelam apud S. Bernardum lego, quam his verbis Eugenio Papa lib. 4. de Considerat. cap. 2. exposuit: *Fuerunt ante te, qui se totos ovibus pascendis exponerent, Pastoris opere, & nomine gloriantes, nil sibi reputantes indignum, nisi quod saluti ovium obviare putarent, non querentes, quæ sua sunt, sed impendentes. Impendere curam, impendere substantiam, impendere & seipfos.* Unde unus illorum:

§ EGO, ait SUPERIMPENDAR PRO ANIMABUS VESTRIS. Et tanquam dicerent, non venimus ministrari, sed ministrare. Ponebant, quoties oportuisset, sine sumptu Evangelium. Unus erat de subditis questus, una pompa, unaque voluptas, si quo modo eos possent parare Domino plebem perfectam. Id omnimodis satagebant, etiam in multa contritione cordis, & corporis, in labore, & erumna, in fame, & siti, in frigore, & nuditate. Ubi nunc, queso, consuetudo hæc? Subiit dissimilis valde, longe in alia mutata sunt studia, & utinam non in pejus.

12 Verum, sicut hæc de multis sui temporis Episcopis S. Bernardus cum veritate conqueri potuit, ita hujus torporis infamare omnes nostrates Episcopos non nisi hominis infamis est. Bœhmere, si tibi argus esse videris, & in intima Præfulum nostrorum penetralia te penetrâsse existimas, qui fieri potuit, ut tam illustria Apostolici zeli multorum Episcoporum nostrorum exempla te fugerent? Nominarem eos, nisi aliàs nominatissimi forent. Fuerunt semper in Ecclesia boni, & mali pastores. Fuerunt, qui solum quærent, quæ JESU Christi, & etiam, qui solum quærent, quæ sua sunt; Habemus hodieum AUGUSTINOS, ATHANASIOS, AMBROSIOS, sed non omnes. Unde omnes Episcopos summæ fœcordiæ damnare (id quod fecit Bœhmerus) aut omnes ab hac noxa absolvere (id quod non fecit S. Bernardus) utrumque summæ temeritatis est. Ecclesia nostra manet incorrupta, etsi non omnes pastores incorrupti sint. Audiamus S. Augustinum *Epist. 208.* in persona FELICIE Virginis, cui eam scripsit, nos omnes allo-

quentem, & consolantem: Unde te admoneo, ne gravius perturberis his scandalis, quæ ideò futura prædicta sunt, ut, quando venirent, reminisceremur esse prædicta, & non eis valde commoveremur. - - - Alii sunt ergò, qui propterea tenent pastorales cathedras, ut Christi gregibus consulant; alii verò, qui propterea in eis sedent, ut suis honoribus temporalibus, & commodis secularibus gaudeant. Ista duo genera pastorum, aliis morientibus, aliis nascentibus, in ipsa Catholica necessè est, usque ad finem sæculi, & usque ad iudicium Domini perseverent.

Ad residendam personalem tenentur quoque Parochi, aliique Beneficiarii curati, ut constat ex *cap. 3. 10. § 11. h. t.* & præter aliorum Conciliorum decreta, quæ referuntur apud Natalem Alexandrum *hist. Eccles. Tom. 7. Sæcul. 13. § 14. art. 2. num. 19.* & Thomass. *cit. lib. 3. cap. 34. num. 6.* & *seqq.* ex novissima constitutione Tridentini *Seff. 23. de Reform. cap. 1.* quia & his cura gregis commissa est, quem sicut Sacramentorum administratione, & verbi prædicatione pascere ex munere sibi demando tenentur, ita eidem personam liter non possunt non assistere. Hac residendi lege stringuntur etiam Canonici Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum, *cit. Trid. Seff. 24. de Reform. cap. 12.* cui obligationi aliter non satisfaciunt, quàm si Divino officio in Ecclesia non pro parte, sed integro reverenter & devotè assistant, sub periculo amittendorum fructuum suæ præbendæ; nam, ut Van-Espen *Part. 1. tit. 7. cap. 9. num. 4.* ex Fagnano refert, cum S. Congregatio Concilii *Trid.* interpretum fuisset quæsitæ, an valeret statutum, vi cujus Canonici uni, vel duabus

bus tantum horis Canonicis interessentes lucrentur massam grossam, sive fructus majores suæ præbendæ, responsum fuit; non valere. Cui tamen declarationi fortassis non in omnibus Ecclesiis defertur.

14 Quæri jam solet: an dicta Prælatorum Ecclesiasticorum residentia sit *Juris Divini*? Quæstionem hanc temporum iniquitas celebrem fecit, ait Fagnanus ad *cap. 8. h. t. num. 21.* ex antiquis enim, teste Cajetano 2. 2. *Q. 185. art. 5.* nemo unus erat, qui hæc Thesin in dubium vocasset. Tempore verò Concilii Tridentini ingens super hoc puncto non modo inter PP. Concilii, sed inter ipsos quoque Cardinales Præsidentes exarsit Controversia, Præfultibus Hispanis, & Gallis residentiam esse *Juris Divini* strenuè propugnantibus, Italis verò pro contraria Sententia tanquam pro aris & focis certantibus, prout id fuse ostendit Pallavicinus in *Hist. Concil. Trid. l. 18. cap. 15.* Cum verò PP. Concilii ab initio propositum fuerit, nihil velle se definire, nisi quod unanimis Patrum consensus ratum haberet, & spes non esset, ut dissidentium animi in unam convenirent sententiam, decretum ea verborum forma conceptum fuit, ut neutri sententiæ formaliter, & directè adversaretur, prout legere est apud laudatum Sfortiam Pallavicinum *loc. cit.* Nec enim inter Canones ad dogmata pertinentes, sed inter alia decreta de *reformatione* positum est, ut advertit Fagnan. *d. l. num. 18.* Interim Concilium in *d. Decreto*, quod est *Sess. 21. cap. 1.* non obscure innuit, sententiam illam prævaluisse, quæ dicit, Residentiam Prælatorum, aliorumque beneficiorum curatorum esse *Juris*

Divini. Sic enim incipit: *Cum Præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissæ est, oves suas agnoscere &c.* Vid. Thomass. *cit. lib. cap. 33. num. 4. & 5.* Natal. Alexand. *Sæcul. 15. & 16. Dissert. 12. num. 2. & 3.*

Dicimus subinde cum communi residentiam Prælatorum esse *Juris Divini*, si residentia in *Thesi* spectetur, hoc est, si pro assistentia, vigilantia, & cura gregis commissi accipiatur. In *hypothesi* verò, prout residentia sumitur pro personali præsentia in his, vel illis circumstantiis, esse *Juris positivi Ecclesiastici.* Probatur I. Pars ex Concil. Trident. *Sess. 23. de Reformat. cap. 1.* ubi in hunc modum proloquitur: *Cum Præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissæ est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre, verbique Divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac honorum omnium operum exemplo pascere.* Joan. 10. Act. 20. 1. Corinth. 7. 1. Corinth. 9. 2. Timoth. 2. *Quæ omnia nequaquam ab iis præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt &c.* ubi probè notandum est, quòd Concilium non utatur verbo RESIDENDI sed ASSISTENDI, ut inde pateat, residentiam, quatenus illa Jure Divino præcepta est, non accipi pro residentia personali, sed formaliter pro cura scilicet, vigilantia, & assistentia Pastoralis, in quantum illam salus ovium exposcit, & in hoc sensu Concilium deinceps concludit his verbis: *Sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut DIVINORUM PRÆCEPTORUM memores, factique forma gregis in judicio, & veritate pascant, & regant.* Quodsi certis casibus pascere gregem aliter neque-

queant, quàm personaliter residendo, ut tempore persecutionis, hæresum, & similibus necessitatibus evenire potest, tunc sub *pascendi, assistendi* verbo intelligitur residentia *personalis*, & Pastores tenebuntur his casibus *Jure Divino* personaliter assistere gregi suo, nec aliud etiam consuetudine immemoriali introduci poterit, quæ potius corruptela foret, ut ait Concil. Trid. *cit. cap. 1.*

16 Probatur etiam II. Pars ex Apostolo 2. *Corinth. 28.* ibi: *Instantia mea quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum.* Ecce Paulus de omnibus quidem Ecclesiis se sollicitum fuisse dicit, omnibus tamen personaliter præsens esse non potuit. Similiter S. Pontifex dicitur habere sollicitudinem Ecclesiarum, & populi Christiani per universum orbem. *cap. 17. de Censib.* Sed utique singulis corpore non assistit, verum animo, & vigilantia, id quod verbum *assistere* denotat. *Arg. Clem. un. de Jurej.* ubi Principes orthodoxi jurare dicuntur, quod Ecclesiæ Romanæ auxiliis opportunis assistere velint, quod sanè de præsentia corporali exaudiendum non est. Et è converso *ly deserunt* sæpiùs negligentiam, & desertionem curæ, non discessum personalem importat. Quid enim juvat residere corpore, si animo curam gregis Pastores abjiciunt, & otiosi pecus deserunt. Imò potest contingere, ut residendo personaliter Episcopus Officio suo neutiquam satisfaciat; veluti cum necessitas defendendi Ecclesiam suam imminet; tunc enim ad conservanda ejusdem jura non tantum potest, sed debet, *Jure Divino*, & naturali jubente, accedere ad Curiam v.g. Romanam, aut alterius Principis, nisi id muneris Vicaria aliorum opera expedi-

re valeat. Et ideo in *cap. 13. h. t.* ex ejusmodi causa absens fingitur in Ecclesia sua residere; etsi enim corporaliter absit à sua Ecclesia, moraliter tamen, curando ejus negotia, eidem adesse censetur. Innocent. *ibid.*

Quæ hæcenus dicta sunt de residentia Prælatorum Majorum, ad Parochos similiter, & Curatos inferiores extendi debent, ita, ut utrorumque residendi obligatio ex *Jure Divino* promanet, nam & hi Pastores ovium constituti sunt, consequenter eodem jure, quo Episcopi, iisdem assistere tenentur, quod satis clarè colligitur ex Concil. Trid. *cit. Sess. 23. cap. 1.* ubi, postquam de Episcoporum obligationibus, eorumque residentia disposuisset, subjungit. *Eadem omnino - - de curatis inferioribus, & aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, Sacrosancta Synodus declarat, & decernit.* Id quod etiam ulterius colligi potest ex *cit. Concil. Sess. 6. de Reformat. cap. 2. in fin. & Sess. 7. cap. 3. dist. 81. cap. 3. & 4. h. t.*

De Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum communiter docent DD. quod eorum residentia non sit *Jure Divino*, sed duntaxat Ecclesiastico præcepta, eo, quod ipsis nulla animarum cura incumbat, nec gregem habeant, quem pascere obligentur, & ipsorum præsentia faciliùs per alios suppleri possit, quàm Curatorum. Van-Espen *cit. part. & tit. cap. 10. n. 1.*

Quæres: an dicta Constitutio Tridentini circa residentiam Prælatorum majorum, etiam afficiat Abbates, ac alios Prælatos inferiores? Resp. affirmativè, quia & illi nomine Pastorum

ve-

veniunt, quippe, qui curam animarum, & jurisdictionem in suos regulares habent. Tambur. *de Jur. Abbat. tom. 1. disput. 14. Quest. 1. num. 4.* Imò nec Abbates, aut Episcopi *Commendatarii* ab obligatione residendi immunes sunt, etsi non in *Titulum*, sed in *commendam* duntaxat perpetuam Ecclesias obtinuerint, quia tales *commendæ* beneficiis æquivalent. Pius V. in *Constit. quæ incipit: In suprema Militantis Ecclesiæ specula* &c. edita Romæ 14. Decembr. 1564. Azor. *Instit. Moral. part. 2. lib. 7. cap. 4. num. 8.* Quod tamen ita limitat Tamburinus *d. disput. 14. Q. 6. num. 2.* ut, si Monasterium *commendatum* curam secularium non habeat animarum, Abbas *Commendatarius* ad residentiam in Abbatia sibi commendata non teneatur, quia tunc omnis cura spiritualis respe-

ctu Religiosorum penes *Priorem* Conventus est, ut *decisum* refert in *Rota Farinacius Decis. 112. num. 10. in Recent.* & à Sac. Congregatione Cardinalium. Barbol. *de Offic. & Potest. Episc. part. 3. allegat. 53. num. 113.* Illud hic prætereundum non est, quod Prælati Episcopis inferiores, & non exempti, etsi sine *Licentia Ordinarii* à suis Monasteriis abesse nequeant, propter textum generalem Tridentini *cit. Sess. 23. cap. 1. V. eadem omnino* &c. & notat Tamburinus *cit. disput. 14. quest. 15.* attamen consuetudinem hac in parte attendendam esse illorum locorum monet P. Engel, ubi Prælati tanquam status, & Deputati Provincie in causis Reipublicæ, aliisque negotiis publicis, non petita ab Episcopo *licentia*, abesse solent.

§. III.

Causæ à residentia excusantes proponuntur.

SUMMARI A.

18. Prælati majores ex causa singulis annis ad trimestre à suis Ecclesiis abesse possunt. 19. Parochi verò nonnisi per bimestre. 20. Et Canonici Cathedrales per trimestre, quod tamen in variis Ecclesiis contrario usu limitatum est. 21. Non obstante Concil. Triad. clausula irritatoria. 22. Causæ speciales, ob quas Prælati abesse licet, sunt quatuor. Christiana charitas. 23. Urgens necessitas. 24. Debita Obedientia. 25. Evidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ necessitas. 26. An Parochi tempore grassantis Pestis excusentur à residentia? 27. Ubi Canonicus, qui præter *Canonicatum* Parochiam habet, residere debet? 28. Parochi non satisfaciunt residentie, nisi intra fines Parochiæ resideant. 29. An Parochi studiorum causa à Parochia abesse possint? 30. Canonici in servitio Episcopi occupati, etiam absentes, lucentur omnes fructus suæ præbendæ. 31. Quod etiam obtinet, si studiorum causa absint. 32. Non tamen, si privati commodi causa, tametsi cum dispensatione S. Pontificis absint. 33. Qualiter absentes à Choro distributiones quotidianas lucentur? Tria notamina præmittuntur. 34. De Jure communi nullas distributiones lucentur absentes, sed id consuetudine obtentum est.

18 **A**B obligatione residendi excusantur generaliter omnes, qui ad modicum tempus absunt. Hinc concedit Concil. Trid. *Seff. 23. de Reform. cap. 1.* ut Prælati Majores iusta ex causa, & absque gregis sui detrimento duobus, aut ad summum tribus mensibus singulis annis (sive spatium illud continuum, sive interruptum fuerit) etiam citra licentiam ulteriorem expressam abesse possint, ita tamen, ut Dominicis Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, item Corporis Christi præsentis sint, quia his diebus refici maximè, & in Domino gaudere Pastoris præsentia oves debent.

19 Circa Parochos idem omnino jus obtinet, ut ii per bimestre spatium à sua Ecclesia Parochiali abesse queant, modo tamen licentiam discedendi ex causa legitima, per Episcopum prius cognita, ab eodem in scriptis obtinuerint, & Vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione reliquerint. Concil. Trid. *cit. Seff. 23. de Reform. cap. 1.* consuetudine tamen, si quæ in quibusdam Diocæsibus invaluisse, ut Parochi, etiam non petita venia, ad modicum tempus à sua Parochia discedant, haud reprobendam existimant Barbof. *de Offic. & Potest. Episc. part. 3. alleg. 53. n. 92. § 106.* Layman. *lib. 4. tract. 2. cap. 6. num. 7.* & alii ab his relati.

20 Canonici Cathedralium Ecclesiarum tribus mensibus iisque continuis, vel interpolatis vigore Concil. Trident. à suis Ecclesiis citra licentiam, ex honestis tamen causis abesse licet, ita quidem, ut fructus integros (non verò *distributions quotidianas*) percipere va-

leant. Garzias tamen *part. 3. cap. 2. num. 315.* varias adducit Cardinalium declarationes, in quibus Episcopi attendere iubentur, ne omnes Canonici simul absint, ne solennioribus præcipue per Annum Festivitatibus Ecclesiam debito servitio destitui contingat. Præterea notat Van-Espen *J. E. V. part. 1. tit. 7. cap. 9. num. 5.* quod Synodus Trident. nullum propriè tempus absentiae dederit, aut constituerit, sed tantum prohibuerit, nè longiori, quam trium mensium spatio abessent, sive, ut ait Fagnanus, non processit, *concedendo*, sed *prohibendo*. Unde absentiae legitima causa permittitur conscientiae Canoncorum. Interim quòd prædicta Tridentini constitutio quoad trimestrem absentiam in multis Ecclesiis Germaniæ recepta non sit, attestatur Layman. *lib. 4. tract. 2. cap. 6. num. 2.* ubi subinde mediis annis, subinde trimestre sufficit, quo residentes integros totius anni fructus lucrantur. Imò ex Navarr. & Garzia idem Author notat, alicubi unius etiam diei residentiam in Festo v. g. *S. Michaelis* sufficere, ad lucrandos totius anni redditus.

Quamquam autem Tridentinum, 21 pro locis saltem, in quibus promulgatum fuit, contrariam consuetudinem improbet, apposita clausula: *Non obstante quacunque consuetudine*, ea tamen de immemoriali non procedit, ut docet Pirrhing *h. t. num. 15.* aut de præterita tantum, non de futura intelligi debet, aut, si etiam ad hanc extendere velis, subintelligere oportet, sine nova rationabili causa, prius verisimiliter à Concilio non prævisa, ut vult Covarruv. *Var. resol. l. 3. cap. 13.* Nec illam consuetudinem reprobendam existimant

mant Lessius *lib. 2. de J. & J. cap. 34. dub. 33. num. 185.* Et Zypæus in *Analyfi h. tit. num. 28.* quæ hodieum maximè in partibus nostris obtinet, ut Canonici per deputatos Vicarios in Choro psallant, quod munus aliàs ipsi vigore Trident. *Seff. 24. de Reform. cap. 12.* per se præstare deberent, dummodo illi *Horis, & Psalmodiæ* reverenter assistant. Ratio, quæ hanc consuetudinem cohonestare valeat, assignatur à laudatis DD. quòd per Vicarios, utpotè cantus Choralis peritos (quæ peritia in plerisque Canonicis desideratur) Psalmodia majori cum ædificatione, & reverentia peragatur. Jam causas speciales, quæ prædictos à residentia excuset, investigemus.

22 Quatuor causæ speciales, ob quas Prælati à suis Ecclesiis nonnunquam abesse possunt, in *cit. Seff. 23. cap. 1.* recensentur. I. *Christiana charitas*, ut, si v. g. vicina Ecclesia versetur in propinquo hæresis periculo, & Episcopi alterius Apostolico zela ejusdem speretur conversio, vel etiam Magnatum dissidentium ejus operâ procurari valeat compositio. Id quod duntaxat practitari potest, ubi propria Ecclesia ex Prælati sui absentia notabile non incurrit detrimentum, aliàs Ordo charitatis præposteraretur. Barbof. *de Offic. & Potest. Episc. part. 3. alleg. 53. n. 6.*

23 II. *Urgens necessitas*, ut contingere potest tempore belli, & persecutionis, quæ ipse Prælati in persona petitur, aut ubi is ex morbo, nisi locum mutet, proximum vitæ discrimen subiret, modò tamen in ejusmodi casibus Ecclesia ex Prælati sui absentia spirituale detrimentum non patiat. Quod si enim spirituale nocumentum, & da-

mnum ovibus immineret, ex nulla causa abesse posset, sed ut bonus Pastor animam suam ponere pro ovibus suis paratus esse deberet, juxta Verbum Christi *Joann. 10.* Barbof. *l. c. num. 8. & 9.* S. Thomas *22. Q. 185. art. 5. C.*

III. *Debita obedientia*, ut, si in servitio Papæ, & Ecclesiæ universalis occupetur, non autem proprii duntaxat commodi gratia in curia Romana moritur. *cap. 14. b. t.* Cardinales tamen, tametsi lateri Pontificis assistere teneantur, Flamil. Paris. *de Resignat. lib. 2. quest. 1. num. 34.* ita ut sine licentia Papæ à curia discedere non valeant. Idem *lib. 1. q. 10. n. 27.* à residentia tamen in suis *Titulis* per hoc non excusantur, nisi causa absentia in scriptis approbata sit, prout declaravit Gregorius XIII. & Urbanus VIII. ut legere est apud Dian. *Resolut. Moral. part. 5. Tract. 2. de Potest. & Privileg. S. R. E. Card. Resolut. 8.* Barbof. *cit. loc. num. 13.*

IV. *Evidens Ecclesiæ, vel reipublicæ utilitas.* Ut si absit ad defendenda jura Ecclesiæ suæ, inter sit Concilio generali, vel Provinciali, legatum agat in causa regni. Barbof. *cit. loc. num. 14. & 16.* Ad hoc tamen necesse est, ut Episcopus non proprio judicio discedat, sed fiat approbante S. Pontifice, vel à Metropolitano, vel, eo absente, ab antiquiore suffraganeo, & quidem approbatione in scriptis data. Conc. Trid. *cit. Seff. 23. cap. 1.* nisi fortè eum abesse contingat propter munus aliquod, & officium reipublicæ, quod ipsis Episcopatibus est adjectum (uti in nostrâ Germania Archi-Episcopatibus, Episcopatibus annexi sunt *Electoatus, & Principatus*) quales, si ad comitia vocentur, speciali licentia opus non habent, hoc ipso,

ipso, quod causa sit notoria, & interdum repentina. Hanc tamen cautelam dicti Prælati semper servare debent, ne quid spiritualis damni ex sua absentia grex subiectus patiat. Quæ causa tantò faciliùs excusant à residentia Canonicos, quanto certius est, eos tam arcta obligatione residendi, ut Prælatos majores, & Parochos, aliòsque curatos, non teneri. Restant jam quæstiones aliquæ circa residentiam Parochorum, & Canonicorum resolvendæ.

26 Quæres I. An tempore pestis, aut alterius grassantis contagionis Parochi excusentur à residentia? Ante resolutionem nota, quod Parochi æquè ac Prælati majores ex illis 4. causis specialibus suprâ recensitis, servatis servandis, à residentia dispensari possint. Quoad punctum verò præsentis dubii res specialem patitur difficultatem, eò quòd tempore pestis ex absentia sui pastoris oves non corporali modo vitæ periculo, verùm etiam salutis æternæ discrimini exponantur, dum nemo est, qui ipsos de vita periclitantes SS. Sacramentis pœnitentiæ, & Eucharistiæ reficiat, ac aliis spiritualibus præsiidiis decedentes muniat. Unde ad propositam hanc difficultatem à S. Carolo Borromæo respondit Congregatio Cardinalium die 11. Octobr. 1576. Parochos quidem tempore pestis in Parochia sua ad residentiam esse obstrictos, Parochianis verò, peste laborantibus, duo duntaxat Sacramenta ad salutem necessaria, nempe *Baptismum*, & *Pœnitentiam* ministrare teneri, idque vel per se, vel per alium, eâ præcipuè ratione, ut Parochus possit audire confessiones sanorum, qui aliàs eum reformidarent, si promiscuè peste infectos accedere vi-

derent: utque etiam tali modo Parochus ipse officio hortandi, prædicandi, consolandi Parochianos suos uberius, & plenius fungi possit, quod Congregationis decretum die sequenti à S. Pontifice approbatum refert Fagnan. in *cap. ult. b. t. num. 40.* quo teste *num. 47.* Summus Pontifex die 18. Octobr. ejusdem anni decretum factum de Parochis, multò magis obtinere in Episcopis declaravit, ita tamen, ut in locis tutioribus manere, & relicta civitate infecta, ad aliquam Diocesis suæ partem, ubi malum isthoc non grassatur, se se conferre, & subditis inde providere, possiat. Quodsi verò Parochi alios idoneos Clericos, qui ovibus suis Sacramenta administrent, reperire nequeant, omninò residere eo in casu tenebuntur, & Sacramenta per se ipsos administrare, & vitam suam corporalem pro salute spirituali ovium exponere conveniet. Caterùm non improbanda consuetudo, quâ Principes, Magistratus, & civitates in ea temporum calamitate idoneos Ministros Ecclesiæ conducunt, assignato illis ex arario publico congruo stipendio, imò collectando in hunc finem etiam Clericos, ut notat Fagnan. *ad cit. cap. num. 44.*

Quæres II. Ubinam Canonicus, qui præter Canonicatum cum dispensatione Pontificis Parochiam habet, residere teneatur? Respondeo, si Parochia Canonicatui sit perpetuò unita, & quasi accessoriè connexa, uti in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus Præposituræ perpetuò adjungi solent, Canonicus in Ecclesia majori, sive principali residet, & in Parochia per Vicarium deserviet *cap. 30. §. qui verò de Præbend.* Si Parochiam citra unionem cum Canonicis

ni-

nacatu ex indulgentia Pontificis obtinuit, residere eum oportebit in Ecclesia Parochiali propter curam animarum *cit. cap. 30.* fructus tamen, & reditus sui Canonatus, cum iustam habeat absentiae causam, nihilominus integros percipiet, exceptis *distributionibus quotidianis.* Quod si verò simul, & æque principaliter duas habeat Parochias, necessitate, vel utilitate Ecclesiae sic exigente, quia fortè singulae ad sustentandos proprios Parochos haud sufficiunt, in digniori, sive, ubi major animarum cura exercenda est, residet, & in altera, si reditus ferant, *Vicarium* constituet, aliàs, si ambæ Parochiæ æquales forent, in alterutra pro suo libitu residere poterit. *Garz. part. 3. cap. 2. num. 179.*

Huc spectat, quod notat Panormit. *ad cap. 30. de Præbend. num. 13.* Navarr. *h. t. conf. 21. num. 4.* videlicet consuetudine introduci posse, ut pastorale officium per *Vicarium* exerceatur, modo ex absentia Parochi grex notabile damnum non patiatur, quia similis consuetudo æquivalet privilegio.

Nec obstat, quod residentia Parochorum sit *juris Divini* ex *cit. Sess. 23. cap. 1.* Concil. Trid. & consuetudo exercendi munia Parochialia per *Vicarium* dicatur ibidem *corruptela.* Respondeo, sensum hujus prohibitionis esse, si oves ex absentia pastoris sui spirituale detrimentum incurrant; non verò, si æque benè, aut fortè etiam meliùs per *Vicarium* iisdem provideatur. Ita *S. D. 22. Q. 185. art. 5.* Imò, ut notat Fagnan. *ad cap. 8. h. t. num. 66.* talis *Vicarius* ipsemet erit pastor animarum juxta *cit. cap. 30. de Præbend.* in illis verbis: *Idoneum, & perpetuum habeat Vicarium ca-*

nonicè institutum, qui *Parochis* æquiparatur in *Clem. un. de Offic. Vicar.*

Quæres III. An Parochus satisfaciat obligationi residendi, si in vicino oppido habitet, & singulis diebus Dominicis, & festivis ad Parochiam suam excurrat? Respondeo non satisfacere, sed debere vel in domo Parochiali, si quam habet, residere, vel intra fines Parochiæ, si domum Parochialem non habeat, quamvis Ecclesia Parochialis sit in tali loco, ubi minor pars Parochianorum habitat, ita, ut nec docendi gratia in civitate duabus tantum leucis à Parochia distante habitare possit, relinquendo *Vicarium*, & excurrendo singulis Dominicis, & festivis diebus ad Ecclesiam Parochialem. *Barbof. de Offic. & Potest. Episcop. part. 3. alleg. 53. num. 71. Garz. part. 3. cap. 2. num. 179.*

Quæres IV. An Parochi saltem *studiorum causâ* abesse possint juxta privilegia in *cap. 34. de Elect. in 6. cap. fin. de Magistr. cap. 32. de Præbend.?* Respondeo *speculativè* loquendo, haud improbabile videri, Parochos ex hac causâ à residentia esse dispensatos, cum enim Concil. Trid. *Sess. 23. cap. 1.* permittat Parochos cum licentia Episcopi ultra bimestre ob Ecclesiae, vel reipublicae utilitatem abesse, etiam videtur admittente, ut ex causa studiorum abesse possint, siquidem per studia utilitas Ecclesiae universalis, vel maximè promoveatur. *cap. 34. de Elect. in 6.* *Practicè* tamen contrarium dicendum erit, tum, quòd *S. Pontifex* super hoc casu à Congregatione Cardinalium Consultus responderit, non posse, jussitque Episcopos ab ejusmodi concessione abstinere, prout hanc declarationem Cardinalium referunt *Garz. part. 3. cap. 2. num.*

num. 109. Fagnan. in *cap. fin. de Magistr. circa finem*. Tum, quòd hodie Parochiales Ecclesiæ post Concil. Trid. provideantur per *concursum* nonnisi de personis actu jam idoneis, juxta *cap. 18. Sess. 24. de Reformat.* & consequenter cessat ratio, quæ consideratur in *cap. ult. de Magistr.* & *cap. 34. de Elect. in 6.* Putat tamen P. König *b. t. num. 22.* quòd, cum ista provisio per *concursum* in nostra Germania non ubique vigeat, Episcopi licentiam prosequendi studia SS. Litterarum Parochis adhuc hodie dare possint.

30 Quæres V. An Canonici ab Ecclesiis suis absentes, eò quòd in servitio Episcopi defactò sint occupati, fructus omnes suæ præbendæ lucrentur? Respondeo, affirmativè, per expressum textum in *cap. 7. § 15. b. t.* modò tamen servitium hoc Canonici impendant Episcopo in utilitatem Ecclesiæ, non verò spe remunerationis, aut privati commodi gratiâ. Neque tenetur Episcopus probare capitulo, servitium isthoc, à Canonici sibi impensum, in utilitatem Ecclesiæ cessisse, ut cum communi Canonistarum docet Van-Espen *J. E. V. part. 1. tit. 7. cap. 10. num. 3.* Præterea notat Fagnanus nonnisi duos, & quidem simplices, Canonicos ad servitium suum ab Episcopo assumi posse per *cap. 15. b. tit.* quod specialiter de duobus loquitur, & sic *cap. 7.* quod generaliter, & sine ulla numeri prædefinitione loquitur, declarari & restringi debet. Dixi: *simplices*, quia, qui in eadem Ecclesia *dignitatem* obtinent, ratione cujus ad speciale, & personale servitium obligantur, non possunt occasione hujus servitii fructus illius dignitatis absentes percipere, ut judicatum

refert Carolus Feuret. *Tract. de abusu* 13. *cap. 1. num. 13.*

Quæres VI. An similiter Canonici 31 studiorum causâ absentes perceptione fructuum, & obventionum suorum beneficiorum gaudeant? Respondeo affirmativè per *cap. 17. b. t. cap. ult. de Magistr. Concil. Trid. Sess. 5. de Reform. cap. 1.* Ad hoc autem necesse est, I. ut in publica quadam Universitate, vel celebri Gymnasio SS. Theologiæ, vel Juri Canonico (quod studium propriè Clericorum *scholastica disciplina* vocatur) sedulam operam navent. Concil. Trid. *cit. Sess. 5. cap. 1.* Accedit praxis curiæ Romanæ, ut testatur Pyrrhus Corrad. *de Dispensat. lib. 5. cap. 6.* II. Ut Canonici studentes Episcopo, aut Capitulo (id quod in plerisque Dioccesibus obtinet) singulis semestribus, aut saltem singulis annis litteras testimoniales de studiorum suorum profectu exhibeant, & ideò cautelam hanc Professoribus suggerit Van-Espen. *l. c. num. 9.* ut nonnisi prævio examine litteras testimoniales concedant, ne aliàs Episcopo, aut Capitulo ejusmodi testimoniis temerè concessis imponant.

Quæres VII. An Canonicus, qui 32 extra has causas propter solam utilitatem privatam, cum dispensatione Pontificis ab Ecclesia sua abest, fructus beneficii tanquam præsens lucretur? Respondeo negativè, quia similis dispensatio (nisi specialiter etiam super receptione fructuum mentionem faciat) plus non operatur, quàm, quod ad residentiam Canonicus non urgeri, nec propter absentiam beneficio privari possit. Rebuffus in *praxi benefic. Tit. dispensat. de non residendo num. 60.* Hinc inferunt DD. quod, si Canonicus in-

gre-

grediatur Religionem, durante anno probationis fructus præbendæ suæ non lucretur, tametsi à residentia justè excusetur, adeoque nec ipse post regressum è Monasterio, nec Monasterium post ipsius professionem illos exigere poterit, quia hæc absentia causa privatam duntaxat Canonici utilitatem respicit, nec specialiter à jure privilegiata est. Garz. *dict. part. 3. cap. 2. num. 34. & seqq.* Contrarium defendit P. König *h. t. num. 26.*

33 Quæres VIII. An, & ex quibus causis Canonici à Choro absentes *distributiones quotidianas* lucrentur? Ante resolutionem notandum I. inter distributiones quotidianas, & fructus, sive redditus beneficii id discriminis intercedere, quod fructus beneficii illi dicantur, qui titulo beneficii beneficiato obveniunt, & in fixo consistunt, nec intuitu certi ministerii Divini dantur. Distributiones verò quotidianas propriè illas appellamus, quæ dantur Canonici propter præsentiam in Choro; quò etiam spectant præsentia pro illis fundata, qui Anniversariis interfunt, per *cap. un. h. t. in 6. in fin.* Card. de Luca *Disc. 16. de Canonic. n. 3.* qui insimul advertit, quod *materia grossa*, ut vocant, seu illa emolumenta, quæ vel in fine cujuslibet anni, vel aliàs statutis temporibus inter Canonicos distribui solent, tunc ad redditus beneficii pertineant, quando intuitu ipsius Canonicatus sine respectu ad interestiam in Choro dantur: quando verò ejusmodi fructus obveniunt intuitu certi oneris personalis, putà, dicendi certas per hebdomadem missas, aut assistendi in Choro Divinis Officiis, ad distributiones quotidianas reduci debeant.

Notandum II. Circa istas distributiones singulariter à Concil. Trident. *Sess. 21. cap. 3. & Sess. 22. de Reformat. cap. 3.* statutum esse, quòd, si in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis tam exigua sint distributiones, ut Canonici eorum intuitu ad Chori frequentationem non incitentur, tunc tertia pars omnium fructuum, & obventionum, totius Capituli in distributiones converti debeant. Vid. Barbof. in *Collectan. ad cit. loc. Concil.*

Notandum III. Quòd si omnes fructus, & proventus Capituli in meris & solis distributionibus consistenterent, tunc justa ex causa Canonici absentes illas lucrarentur, saltem quoad duas partes hodie post Concil. Trid. tertia parte relicta iis, qui Ecclesiæ personaliter in Choro deserviunt, nè aliàs Canonici in illis Ecclesiis, ubi redditus omnes consistunt in *distributionibus*, melioris conditionis essent iis, in quibus redditus sunt distincti à distributionibus, præcipuè, cum id declaratum sit eì S. Congregat. circa studentes, ut refert Fagnan. in *cap. 7. h. t. num. fin.* qui hisce Clericis æquiparantur. His prænotatis

Respondeo, & dico, Canonicos à Choro absentes distributiones quotidianas lucrari, si vel privilegio Apostolico muniti sint, vel legitimo impedimento, aut causa alia necessaria detineantur, quominus Choro interesse queant. Ex privilegio Apostolico lucrentur distributiones I. Auditores Rotæ, ac si actualiter interessent Divinis Officiis. Clem. VII. *Constit.* quæ incipit: *Convenit edita Nonis Augusti 1525.* II. Inquisitores contra Hæreticam pravitatem ex Concessione Pauli III. & Pii V. ut refert Garz. *de Benefic. part. 3. cap.*

cap. 2. num. 56. III. Collectores, & Sub-Collectores Camerae Apostolicae, item Advocati, Procuratores, Fiscales & Notarii ejusdem Camerae ex privilegio Sixti V. ut restatur Moneta de *Distribut. Quotid. part. 2. quest. 11. num. 111.*

Propter legitimum impedimentum distributionibus quotidianis potiuntur I. Archi-Diaconi, dum visitant suam Ecclesiam. Garz. *d. part. 3. cap. 2. n. 333. & seqq.* II. Pœnitentiarii deputati ad excipiendas Confessiones in Ecclesia Cathedrali, si audiant tempore Divini Officii Confessiones pœnitentium. Garz. *part. 5. cap. 4. num. 124. & seqq.* Card. de Luca in *Annot. ad Concil. Trid. disc. 15. num. 5.* III. Professor Theologiae, habens præbendam Theologalem, diebus, quibus in Schola docet, distributiones singulis illius diei Canonicis Horis correspondentes integras percipit ex declaratione Gregorii XIII. ut refert sæpe laudatus Garzias *d. cap. 2. num. 118.* IV. Qui Concilio Generali, aut Provinciali, seu Synodali interfuit. Rebuffus in *Praxi Benefic. part. 3. tit. dispensat. de non resid. n. 34.* V. Præpositi, Decani, Canonici, quorum Dignitati, aut Canonici Parochia incorporata est, dum in Parochia resident, & Sacramenta ibidem administrant. Concil. Trid. *cit. Sess. 22. cap. 3.* item illi, qui curam animarum non quidem dignitati, vel Canonici, sed Ecclesiae Cathedrali, ubi Canonici obtinent, annexam exercent. Quod tamen eo duntaxat casu procedere, scribit Card. de Luca. in *Annot. ad Concil. Trid. disc. 15. num. 6.* quo participatio massæ distributionum ipsis in congruam computatur. Quodsi Dignitati, aut Canonici incorporata non fuerit,

sed aliunde per dispensationem obtenta, tunc quoad fructus beneficii quidem privilegiati erunt, non autem quoad distributiones, ut patet ex *Declarat. Cardin. ad d. cap. 3. Trid. num. 7.* VI. Canonici, & beneficiati, qui ex privata etiam devotione, & citra iussionem superioris, sub anniversario v. g. vel dum Horæ dicuntur, Missas in Ecclesiis sui Canonicatus, vel beneficii legunt, de jure quidem communi distributionibus non gauderent, uti constat ex declaratione Cardinalium, quam refert Garzias *d. l. n. 308.* bene tamen de consuetudine, quam rationabilem esse posse, maxime in partibus nostris, ubi Canonici non per seipso, sed per Vicarios psallere consueverunt, judicat idem Garzias *num. 401.* & Zypæus in *Analyti b. t. n. 31.* cum totum cedat ad majorem Cultum Divinum, & Canonici exinde inducantur ad celebrandum. VII. Quos infirmitas, seu justa, & rationabilis necessitas corporis à residentia excusat, puta periculum latronum, inundatio aquarum, contagiosa lues, exilium, & alia similia impedimenta, quæ non patiuntur corpus beneficiati Divinis interesse. *cap. un. b. t. in 6. Barbof. in Collect. ad Conc. Trident. Sess. 24. cap. 12. num. 88.* item illi, qui sine sua culpa, & voluntate à frequentandis Divinis Officiis impediuntur arresto fortè, excommunicatione, aut alia censura injustè inflicta, dummodo tamen hi aliàs extra infirmitatem, & alias recentitas causas Horas Canonicas frequentare soliti fuerint. Garz. *d. cap. 2. n. 363.* Card. de Luca *disc. 16. de Canonic. n. 4.* & in *Annot. ad Conc. Trid. disc. 15. n. 4. & 17.* Nec interest, an infirmi vitio suo, & intemperantia vitæ causam de-

derint, si cæteroquin Chorum diligenter frequentare soliti sint. Barbof. ad cap. 12. Sess. 24. Concil. Trid. n. 96. & de Offic. & Potest. Episcop. part. 3. allegat. 53. num. 167. Garzias d. num. 363. aliquot Declarationes Cardinalium adducens, specialiter verò num. 344. ab eadem Sac. Congregatione & Gregorio XIII. statutum illud, vel consuetudinem Ecclesiarum approbatam testatur, quæ is, qui beneficio suo per 40. annos continuos per se ipsum deseruit, de cætero, quoad vixerit, tanquam emeritus à Choro abesse, & fructus beneficii, unà & distributiones quotidianas percipere possit.

34 Nota, quod recensitis casibus Canonici ab Ecclesia sua absentes distributiones quotidianas lucrari valeant, id non tam juri communi in acceptis referendum habeant, quàm consuetudini à jure non reprobata. De jure enim communi antiquo in cap. un. b. t. in 6. expresso, nulli, nisi actualiter in choro præsentibus distributiones lucrari poterant, quam constitutionem deinde innovavit jus novissimum in Concil. Trid. Sess. 24. de Reform. cap. 12. reprobans tanquam corruptelam omnem consuetudinem, concedentem distributiones quotidianas aliis, quàm, qui

actualiter, & verè horis Canonicis interfuerint, *exceptis illis duntaxat, quos infirmitas, seu justa, & rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusaret.* Qua exceptione Pontifex non intendit distributiones quotidianas omnibus illis concedere, qui ex causa corporalis infirmitatis, vel evidentis Ecclesiæ utilitatis absunt, sed illam duntaxat consuetudinem, si quæ uspiam invaluisset, ut ex dictis causis liceat absentibus distributiones percipere, non esse improbandam censet. Quis enim dubitet, ait Van-Espen J. E. V. part. 1. Tit. 7. cap. 11. num. 2. „ in Ecclesiæ utilitatem cedere, ut Canonici in regimine Ecclesiæ Episcopo assistant, & inserviant? & tamen, si jus commune spectemus, distributiones eis absentibus non debentur, Similiter negari nequit, quin absentia Canonicorum studiorum causâ in Ecclesiæ utilitatem cedere possit, & tamen distributiones quotidianas nemo eis assignat. Ut ergò de recipiendis in absentia distributionibus rectè judicemus, non tantum inquirendum, an corporalis infirmitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas absentiam excuset, sed an etiam aliqua Ecclesiæ ordinatio, vel consuetudo concurrat. Hæc cit. Auth.

§. IV.

Quas pœnas incurrant residentiam negligentes?

S U M M A R I A.

35. Pœna in non residentes tum Prælatos majores, tum Parochos enumerantur in Concil. Trid. Sess. 6. de Reform. cap. 1. & Sess. 23. cap. 1. 36. Possunt pro qualitate contumaciæ aliæ adhuc pœnæ infligi. 37. Pœnas tamen à Concil. Trid. in non residentes statutas non incurrit Parochus residens, qui curam per suos Cooperatores exercet. 38. Nec pœna privationis contra Parochos non-

residentes decreta ipso jure incurritur. 39. Quæ pœna à Concilio in Canonicos non residentes sint decreta? 40. Non est in arbitrio Canonici residentiam, renuntiando perceptioni fructuum, negligere. 41. Quid de Canonico ultra tres Menses absente in ordine ad perceptionem fructuum?

35 **C**UM ex neglecta residentia, & cura animarum negligi, & cultus Divinus minui, aliæque damna Ecclesiis imminere soleant. *arg. cap. 6. de Elect. in 6. idèò variæ pœnæ in reside-re negligentibus à jure decretæ sunt, & quidem circa Prælatos majores puta, Patriarchas, Archi-Episcopos, Episcopos Concil. Trident. Sess. 6. de Reform. cap. 1. Sess. 23. cap. 1. Antiquos Canones in cap. 20. & seqq. C. 7. Q. 1. cap. 34. de Elect. in 6. qui temporum, atque hominum injuria penè in desuetudinem abierrunt, adversus non residentes promulgatos innovat, statuitque, ut si quis ex prædictis Prælatibus legitimo impedimento, seu justis & rationabilibus causis cessantibus sex mensibus continuis extra suam Diocesim morando absuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ, pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum pœnam ipso jure incurrat. Quodsi per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, ut severiori SS. Canonum censura subjiciatur, Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes; Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens pœna interdicti ingressus Ecclesiæ eo ipso incurrenda infra tres menses per litteras, seu nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujuscunque major, aut minor contumacia exegerit, suæ supremæ sedis*

authoritate animadvertere, & Ecclesiis, ipsis de Pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire. Ita Trid. Sess. 6. de Reform. cap. 1. sub Paulo III. quas pœnas dein Sess. 23. de Reform. cap. 1. innovavit, & nè prius sub Paulo III. statuta in sensus à SS. Synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius Decreti saltem 5. Mensibus continuis impunè abesse liceat, etiam eos, qui prædicto modo ultra tres ad summum menses absuerint, præter mortalis peccati reatum pro rata temporis absentia fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse, sed fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogari debere statuit. Iisdem quoque pœnis Parochos, & alios, beneficium curatum habentes, ob neglectam residentiam subjici, patet ex verbis cit. Sess. 23. cap. 5. Eadem omnino etiam quoad culpam, amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, Sacrosancta Synodus declarat, & decernit.

Quæres I. An præter dictas pœnas 36 alia adhuc statui possint? Respondeo affirm. pro qualitate contumaciæ, & negligentia, ita, ut ad depositionem quoque procedi possit. Concil. Trid. cit. Sess. 23. cap. 1. cap. 2. & 9. h. t. Imò Novissimâ Urbani VIII. Constitutione edita 7. Decemb. 1634. quæ incipit: Sa-

cra Synodus &c. & refertur à Barbof. *de Offic. & Potest. Episc. part. 3. alleg. 53. n. 21.* omnes Episcopi, Archi-Episcopi, tametsi simul Cardinales sint, sub virtute S. Obedientiæ, & pœnis interdicti ingressus in Ecclesiam, amissionis fructuum pro rata temporis, & facultatis testandi, casu, quo eam à Sede Apostolica impetrâssent, ipso facto incurrendis, ne quid propter negotia publica Regni, Imperii, nec ad Mandatum Cæsaris, vel Regis, nec prætextu pietatis, necessitatis, utilitatis Ecclesiarum, vel quacunque causa publica ab Ecclesiis suis recedere prohibentur, nisi prius à S. Pontifice expressam licentiam per *Breve*, vel *Litteras Missivas*, ut vocant, obtinuerint.

37 Quæres II. An, si Parochus non quidem à sua Parochia absit, omnia tamen per Cooperatores suos administret, pœnas Tridentini incurrat? Affirmat Sylvester in *V. Residentia n. 1. § 6.* eò, quòd talis ex mente & ratione legis residere non censeatur, qui Sacramenta non administrat. Verùm non minus probabiliter negativam tuetur Garzias *Part. 8. cap. 2. num. 53.* quia scilicet pœna Tridentini tantum in absentes lata est, & pœnalia propter casus similes, vel graviores similes non expressos haud extendenda sunt. Interea dubium non est, quin talis malè & contra jura agat, & ideo beneficio privari possit; fructus tamen interim suos faciet: sicut nec ille fructus amittit, sive Episcopus, sive Parochus, qui officio suo malè fungitur, quamvis reprehensione dignior, quàm qui saltem per alios sua ritè exequitur.

38 Quæres III. An pœna privationis beneficiorum contra Parochos non re-

sidentes ipso jure inducatur? Respondeo negativè, sed esse per sententiam privandos. Colligitur *ex cap. 6. 8. 10. § 11. h. t. & Concil. Trid. Sess. 23. de Reform. cap. 1.* ubi liberum relinquitur ordinariis, Parochos non residentes, & contumaces, per censuras Ecclesiasticas, sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliæque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere. *Garz. num. 139. Flam. Paris. de Resign. benef. l. 1. cap. 10. num. 61.* Imò non posse deveniri ad privationem, nisi monitio, vel citatio præmissa fuerit, quodcumque etiam tempore à Parochia aliquis abfuerit, patet *ex cap. 8. h. t.* ubi Decanus quidam integro decennio Ecclesiæ suæ præsens non fuit, nec tamen ante monitionem præviam ea privatus extitit. *Concordat Trid. cit. Sess. 23. cap. 1.* Opus igitur erit citatione *personali* per litteras, aut nuncium, si sciatur, ubi absens moratur, vel *edictali*, si nesciatur, aut aliàs personaliter citari nequeat. Et *personalis* quidem citatio una sufficit. *d. cap. 8. h. t. Edictalis* verò trina requiritur *cap. 11. h. t.* Ratio est, quòd, qui personaliter citatus non venit, cum venire possit, eo ipso contumax est, & quia tunc de ejus contumacia jam constat, ut supponitur, ulteriori citatione opus haud erit. Qui verò citatur per *edictum*, cum tali casu certò sciri non possit, an citatio reipsa ad citatum pervenerit, non statim formaliter contumax est, sed sictè duntaxat, & præsumptivè; & ideo trina citatio requiritur, ac nisi speciale moræ periculum fuerit, sex insuper Mensibus expectandum erit, donec sententia privationis promulgetur. *cap. 11. h. t. Panorm. lib. 1. Consil. 67. num. 2.*

Rota apud Farinac. *decif. 137. part. 1. Garzias num. 155. & seqq.* Card. de Luca in *Annot. ad Concil. Trid. discurs. 4. num. 15.*

39 In illos, qui Canonicatus, dignitates, præbendas, aut portiones in Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis obtinent, & residentiam facere negligunt, sequentes pœnas Concil. Trid. *Sess. 24. de Reform. cap. 12.* docuit; primo anno, si ultra tempus à jure, vel consuetudine concessum abfuerint, jubet ipsos privari dimidia parte fructuum, quos ratione præbendæ etiam, & residentiæ fecerunt suos. Quodsi iterum eadem fuerint usi negligentia, privandos statuit omnibus fructibus, quos eodem anno lucrati fuerint. Crescente verò contumacia contra eos juxta SS. Canonum Constitutiones etiam per censuras, atque ad ipsam beneficii privationem procedi imperat; antequam verò deveniatur ad privationem, præfatos pœnarum gradus necessariò omnino servare oportet, ac insuper prius citandi sunt, ut legitimo juris ordine servato, suo Canonicatu priventur ob intermissam residentiam. *cap. 1. h. t.* & quidem citatione *personali*, aut, si ignorantur, vel citatio commodè ad ipsos non valeat pervenire, per *edictum*, idque ter in Ecclesia repetitum, & post ultimum edictum adhuc per sex mensium intervallum expectandi sunt. *Argum. cap. 11. h. t.* Aliter factam privationem nullam esse docent Zerol. in *Prax. Episcop. part. 1. cap. 3. num. 10.* Garz. *dict. part. 3. cap. 2. num. 154.* qui *num. 155.* subdit, in personaliter citato non requiri trinam citationem, sed sufficere unam eamque etiam extrajudicalem,

nec esse expectandum per sex menses, sed tempus esse arbitrium. Vid. Barbof. *loc. cit. num. 15. & 19.* Fagnan. in *cap. 11. h. t. n. 14. & 36.*

Quæres I. Nunquid saltem Canonicus, si fructibus ultrò carere velit, etiam ultra tres menses tutà conscientia abesse valeat? Respondeo cum Garzia *Part. 3. cap. 2. num. 319.* quamvis quidem aliqui liberè & absque ullo conscientiæ scrupulo id faciant, de jure tamen contrarium probabilius esse, eò quòd prædicta Tridentini constitutio non purè *pœnalis*, sed *lex mixta* sit, adeòque in conscientia etiam ad actum obligatoria, maximè cùm hæc obligatio originaliter non tam ex Tridentino, quàm ex jure communi descendat. *cap. 4. & 6. h. t. cap. fin. de Rescript. in 6.* & pro hac sententia tres declarationes Cardinalium adfert Garz. *l. c. num. 322.*

Quæres II. An Canonicus ultrà tres menses absens non tam fructus pro rata absentia, sed etiam cæteros medii, vel totius anni, quos propter residentiam jam fecit suos, ipso jure perdat, ut ne quidem in conscientia, dissimulante Episcopo, illos retinere possit? Respondeo cum laud. Garz. *n. 149. & seq.* Episcopum quidem contra Concil. Trid. dispensare, & pœnam ab eo statutam remittere non posse; si tamen exigere negligat, probabiliter Canonicus tales fructus bona conscientia retinere poterit, utpote quorum dominium jam semel acquisivit, quod Concilium Trid. non adimit, ipso jure, sed per sententiam adimi vult, ut patet ex verbo *privetur*, & nemo tenetur pœnas à se ipso exigere.

TI-